

ERDÉLYI MAGYARÁG

Felelős szerkesztő:
Kádár Miklós

Független politikai napilap, megjelenik mindennap. Szerkesztési órák: este 5-től 10-ig. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea, (Nagyvárad) P. M. Viteazul (Nagypiac tér) 4. Telefon: 380

Ára 1 lej
III. évfolyam 322 sz.
1934 November 22.
Csütörtök

Halálra ítélték Matuskát

Budapest, november 20.

Több mint kétheti tárgyalás után ma délben hirdetett ítéletet a pestvidéki törvényszék Marton tanácsa Matuska Szilveszter, a biatorbágyi merénylet felett. A törvényszék bűnösnek találta Matuska Szilvesztert 22 rendbeli gyilkosság és 14 rendbeli gyilkossági kísérlet büntetésében s ezért öt évszázados kötélyalatti halálra ítélte.

Budapest, november 20.

Hétfőn a késő esti órákban kerül sor a perbeszédre a Matuska perben. Dr. Götz Béla főügyész helyettes vádbeszédében felrajzolta Matuska életét a csantaveri iskolától

tól bécsi vállalkozásain keresztül a biatorbágyi merényletig. Drámai hangon ecsetelte a biatorbágyi borzalmak részleteit. Matuskát egész életében a hiuság hajtotta. Azt akarta, hogy a merényletek folytán hívé-

re tegyen szert. A legsúlyosabb büntetést kérte. Dr. Lévai védő azt igyekezett bizonyítani, hogy Matuska nem beszámítható állapotban követte el tettét.

Merényletet akart elkövetni Benes ellen egy Kiss László nevű szabó

Nizzában fogták el a merényletöt, aki nem hajlandó elárulni, hogy miért akarta megölni a cseh külügyminisztert

Párisból jelenti a Kador:

Nizzában a rendőrség letartóztatott egy Kiss László nevű embert, aki magyar származású és a felvidéki jelenleg csehszlovák területen levő Gorta községben lakik. foglalkozása szabó. Kis László meg akarta gyilkolni Benes csehszlovák külügyminisztert. Kis Lászlónak az volt a terve, hogy Nizzából Genf-be utazik és itt követ el me-

rényletet Benes ellen. A rendőrségnek az átkelés pillanatában sikerült megakadályozni, hogy Kis át ne lépje a svájci határt és ne kövesse tettét.

Kis László nem volt hajlandó elárulni, hogy tettét miért akarta elkövetni. A letartóztatottat Párisba vitték, ahol az államvédelmi közegek fogják kihallgatni.

szédeket.

Belgrád, november 20.

Gyergyevics pénzügyminiszter tegnap nyújtotta be a képviselőházba az új költségvetést, amely 56 millióval emeli a hadügyi kiadásokat, 11 millióval a nyugdíjakat és 7 millió dinárral az igazságügyi kiadásokat.

Róma, november 20.

Különösképpen közlik azokat a híreket, hogy amíg Jugoszlávia és Olaszország politikailag igen távol áll egymástól, kereskedelmi igen jelentős közeledés tapasztalható a két ország között. Olaszország legtöbb ipari és kereskedelmi cikket Jugoszláviába szállít ki.

„A jugoszláv panaszhoz hasonló nehéz ügy még nem foglalkoztatta a Népszövetséget”

Genf, november 20.

A Népszövetség titkársága komoly aggodalommal tekint a Népszövetséghez benyújtandó délszláv panasz sorsa elé, mert

ilyen nehéz ügy még nem foglalkoztatta a Népszövetséget.

A párisi „Oeuvre” szerint Délszlávia, illetve a kisanant azt akarja elérni, hogy a Népszövetség részesítse megróvásban Magyarországot.

Az angol sajtó óvatosságra int. A Daily Telegraph szerint minden a jegyzék hangjától függ. Minden állam visszautasítja azt, hogy a vádlott szerepében tűnjék fel. Délszlávia lépését ugyan Franciaország és Törökország is támogatják, azonban a kisanant helyesebben tenné, hogy a vizsgálat kérdését egy későbbi időpontra halasztaná és azt a nyugati hatalmakra bízna. Hasonló hangnemben ír a „Morning Post” is.

A jugoszláv jegyzék legkésőbb e hét végén kerül a Népszövetség elé és

az Exchange Telegraph értesülése szerint a memorandum Magyarországot vádolja meg és kéri a Népszövetséget,

hogy igyekezzék a fenyegető helyzetből a kiutat megtalálni.

A Népszövetség ülése egyébként Sándor király és Barthou elparentálásával kezdődik. Laval, Benes és Jeftics tartanak gyászbe-

Lemondatja erdélyi képviselőit a nemzeti parasztpárt,

hogy a pótválasztásokon folytassa harcát a kormány ellen a Skoda-jelentés miatt

Bucuresti, november 20.

A nemzeti parasztpárt a legélesebb harcot hirdeti a kormány ellen a Skoda-jelentés miatt. Elhatározták, hogy a harcot nemcsak a parlamentben, de népgyűléseken is folytatják. A párt elhatározta, hogy Erdélyben több képviselőjét lemondattja és ezáltal kényszeríti a kormányt pótválasztások kiírására, hogy a választási harcokat is felhasználhassa a kormány ellen.

A parlamenti harcot maga Maniu vezeti.

Időjárás

Az esők szünése és további lehűlés várható. Délen a nyugaton esetleg havazás.

A NAP

Csecsemő a bíróság előtt

Nagy kék szemei vannak, amelyekkel csodálkozva néz körül a tágas teremben. Ha gondolkodni tudna már, bizonyára azon törné apró fejét, vajjon miért van itt annyi ember? Így azonban csak hunyorog az erős fényben, amely szokatlan a nagy, kék szemeknek a több hónapos börtönsötétség után. Meg szokatlan az is, hogy amíg ott, a sötétben az édesanyjának csak hozzá voltak kedveskedő, gügyögő szavai, most — bár ott tartja a karján — mégse hozzá beszél, hanem azokhoz a komolyarcu, idegen bácsikhoz, akik egymás után teszik fel az édesanyjához a kérdéseket.

Tar Piroska gyermekéről van szó, Tar Mariskáról, aki bűnben fogamzott, börtönben született és az első élménye a világgal kapcsolatban a törvényszék tárgyaló terme. Most hall először életében hangokat — a börtön homályában csak anyja beszélt hozzá — és ezek az idegen hangok, csalásról, lopásról, rablásról és gyilkosságról számolnak be. Tar Mariska nem érti még ezeket a szavakat, nem tudja, miket jelentenek, apró, rozsás fülecskéi csak a hangokat képesek még felfogni és talán ennek köszönheti, hogy megtűrtek ott a tárgyaló teremben, a bíróság előtt, ahol már sokféle, sokfajta ember fordult meg, de csecsemő eddig aligha.

Tar Mariska ugyan nem vádlottja ennek a szörnyű pernek, amely ott pereg a tárgyalóteremben. Nem vádlottja csak hallgatója. Akár nem is kellene ott ülnie édesanyja karján, a vádlottak padján. Joga lenne beülni a közönség soraiba is. Ha beszélne tudna, tán szólna is, hogy ültessék oda, mert ő nem vádlott, ő ártatlan.

Igen... Tar Mariska ártatlan mindabban a rengeteg szörnyűségben, amit a bíróság édesanyja, meg társainak fejére olvas Tar Mariska nem vádlott, nem is mondja rá senkisémet ezt...

Anélkül azonban, hogy vádlott lenne mégis elítélik. Elítélték már születése pillanatában, "élet"-re ítélték ami Tar Mariska számára talán kínosabb lesz minden kint a világon, súlyosabb büntetést fog életében és életével kitölteni, mint az örök kényszermunkára ítélt rabok. Tar Mariskának viselnie kell születésének egész szegénységét, édesanyjának minden gonosztettéért ő fogja érezni a korbácsütéseket, amelyek ártatlan hátát érik.

Tar Mariskát ártatlanul ítélték holnap tartó szenvedésre. Édesanyja és társai fölött még csak ezután fog elhangzani az ítélet. Több nap beletelik még ebbe, addig sok mindent fog találni, hogy mentse magát. Szavakkal, gesztusokkal, ha kell hazugságokkal igyekeznek enyhíteni szörnyű bűneiket a bíróság előtt. Az is lehet hogy a bíróság talál is számukra enyhítő körülményeket amelyek következtében a büntetés is kisebb lesz.

Tar Mariska számára azonban nincs enyhítő körülmény. Beszélni sem tud még, hazudni se. Ártatlan, teljesen ártatlan. De súlyosabb büntetés vár rá, mint a hét vádlott összesen.

Megloptak két oradeai kereskedőt a salontai nagyvásáron

A salontai rendőrség kinyomozta és elfogta a tetteseket

Salonta, november 20.

Néhány nappal ezelőtt Salontán nagyvásár volt, amelyen más városbeli kereskedők is szép számmal képviseltették magukat. A város nagy forgalmában több lopás történt. Így Csillag Lajos oradeai kereskedő feljelentést tett a rendőrségen, hogy

autójáról és sátorjából mintegy 14 ezer lej értékű holmit loptak el ismeretlen tettesek.

A rendőrség azonnal megindította a nyomozást, amelynek eredményeként tegnap sikerült is elfogni a tolvajt, Kiss Ferenc salontai lakos személyében, aki

rendőrségi lakos személyében, aki

rövid vallatás után beismerie, hogy a lopott árukat a salontai sportpályán ásta el.

A rendőrség kiszállt a helyszínre és a holmikat hiánytalanul megtalálta. Kiss Ferencet átadják az oradeai ügyészségnek.

Ugyancsak feljelentést tett a salontai rendőrségen Rosenberg József oradeai kereskedő is, akitől bőrkabátját lopták el. A rendőrség csakhamar elfogta T. F. és O. M. salontai kiskorúak személyében a tetteseket

Jegy nélkül utazott

Kiugrott egy asszony a robogó vonatból

Megindították a vizsgálatot a kalauz ellen, aki megijesztette az asszonyt

Iasi, november 20.

Különös öngyilkossági kísérlet történt Pascani község mellett a vasútvonal mentén. Minulescu Maria Iassiba akart menni, azonban nem volt pénze. Potyautasként felszállt a vonatra, a kalauz azonban megakartá büntetni. Miután arra sem volt pénze, a kalauz kijelentette, hogy a legközelebbi állomáson leszállítja és jegyzőkönyvet

fognak fel venni az esetről. Az egyszerű asszony úgy megijedt ettől, hogy kinyitva az ajtót, a robogó vonatból kivetette magát. Nem halt ugyan meg, de lába három helyen eltört, ezenkívül agyrázkodást szenvedett. Állapotta súlyos. A vizsgálatot megindították, mert az utasok azt állítják, hogy a kalauz nagyon megijesztette az asszonyt.

REGATUL ROMANIEI

MINISTERUL FINANTELOR

Függelék

az 1934 évi 4 és fél százalékos országfejlesztési kölcsön kibocsátásáról szóló prospektushoz

Ezen kölcsön kibocsátási feltételei a következőképpen egészítetnek ki:

Jegyzések belföldi lejjel

Idegen alattvalók, jelenlegi vagy későbbi, a jegyzés lezárásáig letétbe helyezendő belföldi és külföldi lej-számlák tulajdonosai, úgy mint az 1932 évi devizatorvény 13. és 20. paragrafusában elő vannak írva, jegyezhetik ezen lejjel az 1934. évi 4 és fél százalékos Országfejlesztési kölcsönt.

Az ezen az alapon kiadandó kötvények ugyanugy bemutatóra fognak szólni, mint a többiek, de egy megkülönböztető jellel lesznek ellátva. A román állam kötelezi magát, hogy a kötvények külföldi birtokosainak úgy az esedékes szelvények, valamint a kihuzott kötvények, prémiumok és nyeremények összegeit a tulajdonos illetőségi országának pénznemébe átszámítsa. Ez a kötelezettség a kötvényekre reá lesz vezetve.

Ugyancsak ezen kötvények a kiviteli tilalom alól fel lesznek oldva.

Az ilyen lejjel való jegyzés a pénzügyminiszter rendelkezésével limitálható, vagy korlátozható.

Kivágandó és összegyűjtendő!

Igazoló szelvény,

az **Erdélyi Magyarság**

1935. évi naptárához.

1934. nov. 10. dec. 10.

Aki 30 szelvényt összegyűjt,
az kap egy naptárt.

Az óratombola nyerői

Legutóbbi óratombolánk alkalmából újabb következő olvasóink jelentkeztek, mint nyerők:

1662: Zatykó Balázs, Oradea, Str. Fran-
ceze 23.
356: Geszti János, Hunedoara.
1253: Herezeg László, Oradea, Strada
Crucii 7.
2560: Fodor András, Str. Gheorghe.
2440: Szilágyi József, Tileagd.
3687: Gombos István, Bucuresti, Str.
Mina 20.
989: Zétényi N., Oradea, Str. Crucii 1
1363: Kálai Sándor, Diosig.

4074: Weisz Gyula, Cluj, Str. Bise-
ricii 3.
2220: Menyhért N., Oradea, Colonia
Ösi 59.
653: Erőss István bányász, Lupeni.
766: Molnár Sára, Oradea, Str. Dimit-
rie Cantemir 42.
2343: Molnár István, Oradea, Str. Le-
bedei 40.
5534: Kalos Antal, Arad, Str. Consis-
torului 6.
3007: Novák Lajos, Bucuresti, Str. Ho-
rului 6.
Várjuk a további nyerők jelentkezését.

Felmentettek egy székelyföldi plébánost az izgatás vádja alól

Odorhei (Székelyudvarhely), nov. 20.
Még ez év tavaszán történt, hogy az ügyészség vádat emelt Simonfi József dumitrenii (szentdemeteri) katolikus plébános ellen, akit, azzal vádoltak, hogy az állami iskola ellen izgatott. A helybeli törvényszék most tartotta meg ebben az ügyben a fő

tárgyalást és
miután a vádat nem látta beigazoltnak, Simonfi Józsefet felmentette a vád- és következményei alól.
Az ítélet általános megnyugvást kel-

Az alkohol öl...

Agyonlőtte magát a târgu-săcuiesci (kézdivásárhelyi) posta egyik altisztje

Január elsején nyugdíjba mehetett volna, de átkos szenvedélye miatt három hónapra fel-függesztették állásából

Targu-Sacuesc (Kézdivásárhely), nov. 20.
Megrendítő öngyikosság történt a múlt este Targu-Sacuesc-en (Kézdivásárhelyen). Málnásy György a postahivatal egyik altisztje még ez év nyarán nyugdíjaztatását kérte. A kérést teljesítették is azzal a feltétellel, hogy január 1-ig munkahelyén maradjon. Málnásyt a csomagraktár kezelésévé bízták meg, ahol azonban kisebb visszaéléseket követett el.
A szerencsétlen ember megrögzött alkoholistá volt és szenvedélyéről nem tudott

lemondani ez indította el a lejtőn is.
A szabálytalanságokra hamarosan rájöttek és
Málnásyt háromhavi hivatali felfüggesztésre ítélték.
Most kellett volna büntetését megkezdnie, a megtévedt hivatalnok azonban elfűlötti elkeseredésében felfelölte magát. Azonnal meghalt.
A szerencsétlen ember tragikus sorsa iránt városszerte óriási részvét nyilvánul meg.

Halálosvégű tiltott műtét miatt

Egy évi börtönre ítélt egy szülésznőt a mercurea-ciuci (csikszeredai) törvényszék

Mercurea-Ciuc (Csikszereda), nov. 20.
Most ítélezett a helybeli törvényszék German Marcella cavetai (csikkarcfalvi) szülésznő fölött, aki ellen halálos végű tiltott műtét miatt emelt vádat az ügyészség.
A szülésznő a tárgyaláson tagadta a terhére rótt bűncselekményt, a tanúk azonban ellene vallottak.

A bíróság rövid tanácskozás után kihirdette ítéletét, amely szerint
beigazoltnak látta a vádat és ezért German Marcellát egy évi börtönre ítélté.
Az elítélt szülésznő fellebbezést jelentett be.

Tömegkatasztrófát okozott a felrobbant petróleumlámpa

Grác, november 20.
Borzalmas tömegszerencsétlenség történt Grácban. Egy konyhában, amelyben történetesen kilenc személy volt, egy asszony még akarta gyújtani a petróleum lámpát. Észrevette, hogy a lámpában már kevés petróleum van. Hogy ne legyen kényte-

len sötétben petróleumot tölteni, a lámpát meggyújtotta és az égő belet kicsavarta, elővette a petróleumos üveget, hogy megtöltsen a lámpát. Abban a pillanatban a lámpa felrobbant és az asszonyt darabokra szaggatta. A másik nyolc ember közül egy sem volt, aki ne kapott volna sebet.

Hol lehet Bihormegyében kölcsönt jegyezni?

A kölcsönt Bihormegyében a következő helyeken lehet jegyezni: Pénzügyigazgatóság és az összes adóhivatalok a városban és a községben, a Monopol lerakatánál, a postahivatalokban, a meghatalmazott Federa-láknál, Banca Nationala fiókjánál a Banca Romaneasca, Banca de Credit Roman Bnca Victoria, Erdélyi Bank fiókjánál, az Egyesült Banknál és a Generala, Dacia Ro-mania, Fonciera-Agricola, Nationala, Asig-urarea Romaneasca Steanu Romaniei, Franco Romania, Phönix, Adria, Viktoria, Britania biztosító társaságoknál.

Az Erdélyi Magyarság 1935 évi képes naptára tartalmasabb, nagyobb lesz, mint bármelyik újságnaptár.

Mit mond az Avram Iancu (Kossuth) uccai „rejtélyes támadás” szenvedő hőse?

Oradea, november 20.
Néhány nappal ezelőtt beszámoltunk arról a vakmerő és különös támadásról, amelynek során Stane Stefan 28 éves munkást egy nő oly súlyosan vágta fejbe, egy fadarabbal, hogy kórházba kellett szállítani. Az eset szenvedő hőse már jobban van és ma reggel bejött szerkesztőségünkbe, ahol elmondta, hogy ő az Avram Iancu (Kossuth) ucca 4 szám alatti ház pincéjében vágott fát, ahol felesége is jelen volt.

A délutáni órákban lejött a pincébe Rigó Teréz valea lui mihaili (érmihályfalvai) illetőségű leány, aki ugyan abban a házban cseléd. Rigó Teréz Csóter Mihály nevű vőlegényével jött le fáért a pincébe, ahol összetalálkoztak Stane feleségével, akinck Csóter távoli rokona. Beszélgetni kezdtek, majd összeszólalkoztak. A vita során Csóter megfenyegette Stane feleségét. Stane a veszekedés hallatára odasielt, mire Rigó Teréz fejbevágta egy fadarabbal.

Stane Stefan úgy Rigó Teréz, mint Csóter Mihály ellen megtette feljelentését a rendőrségen, amely megindította a vizsgálatot.

— Epe és májbetegségeknel, elsősorban hólyagkatarrós, epeköképződés és sárgaság eseteiben mindig enyhe hatású természetes **Ferenc József** keserűvíz a hasi szervek funkcióit élénkebb tevékenységre serenti.

RÁDIÓMŰSOR

SZERDA

Bucuresti: 18: Rádiózenekar. 19.15: Zene. 20: Előadás. 20.20: Lemezek. 20.45: Előadás. 21: Szimfonikus hangverseny 22: Előadás.

Budapest. 7.45: torna. Utána: hanglemezek 10.45: hírek, 11: felolvasás, 11.40: felolvasás 12.10: nemzetközi vízjelző szolgálat 13: déli harangszó, időjárásjelentés, 13.05: Erdy Pál énekel, Jancsin Ferenc hegedül zongorakísérettel 13.30: hírek, 14.20: Pontos idő, időjárás és vízállásjelentés 14 és 30: szalonzenekar 15.40: hírek, élelmiszer árak, piaci árak, árfolyamhírek 17.10: a rádió diákfelőrája, 17.45: pontos időjelzés, és időjárásjelentés, hírek 18: Vargha Imre magyar nótákat nekel, kíséri Horváth Rezső és cigányzenekara, 19: olasz nyelvoktatás 19.30: Pataky Vilmos jazz-zenekara, 20.30: Sors bona, Laczkó Géza felolvasása 21.05: a bécsi rádióállomás Európa hangversenyének közvetítése, 23.25: hírek, időjárásjelentés, 23.45: Faragó Jenő és cigányzenekara muzsikál. Szántó Gyula énekel.

3. oldal. **„ERDÉLYI MAGYARSÁG”** 1934. november 22.

Az örök tűz

Fantasztikus regény

62

A halkereskedő pillanatra tátott száj-
jal bámul, gépiesen számol utána fejben, az-
tán makacsul újra kezdi.

— Hidd el nekem, ha mondom, Man-
gars tette. Polgármester vagy: nálad te-
szek panaszt.

Vastag hang szólal meg a bámészkodók
mögött:

— Mi az? Mi az? Mit beszél ez az örök
halkereskedő?

A kör hirtelen kitágul és Goulven Man-
gars hatalmas alakja jelenik meg; az arca
sápadt, a szemöldökét összevonja. Négy fia
van vele, szélesvállú, erős termetű emberek
akár az apjuk. Most kötötték ki, száz méter
nyire innen, meghallották, mivel vádolja
őket a halkereskedő, dühöngve jöttek ide
hogy megvédjék magukat, ha kell, tettele-
sen is.

Frogoff a fejse után kap, ahogy meg-
tájtja őket: de három ember ragadja meg
fegyverzi le. Mangars teli torokkal kiált:

— Mondd még egyszer, hazug reszeg!
Mindjárt kétfelé váglak, csavargó kutya!

A halkereskedő szintén teli torokkal
válaszol: az embereken keresztül szörny
szidalmakat vágnak egymás fejéhez, ami-
lyen csak a tengerészek szótárában talál-
hatók.

De hirtelen esend áll be: a két csoport
között, amelyek fáradtságosan tartják visz-
sza az egymásra acsarkodó két embert. Ya-
Morgan jelenik meg. És a Morganok Vénje
előtt hallgatni szokás.

Az öreg egyenes testtartással a botjá-
ra támaszkodva lép előre; már tudja miről
van szó hosszan vizsgálja a halasmedencé.

Aztán jelt ad, egy fiú fölemeli a fém
edényt, ami az egyik szögletben hever, be-
mártja a folyadékba és odanyújtja a Vén-
nek, aki megszagolja, megkóstolja és gon-
dolkozik.

Aztán nyugodt hangon mondja:

— Frogoff, Mangars fogjatok kezét
egymással.

A két ember egyformán meglepődik —
haboznak:

— Nos? Mire vártok?

A halkereskedő szó nélkül leigázva
nyújtja a kezét — a halász ugyanugy:

— Becsületesen, testvériesen, egy ket-
tő! A két ellenfél lehajtott fejjel enged-
meskedik.

— Jean Frogoff, hülye vagy!

A kövér halkereskedő felfortyan.

— Hallgas ha én beszélek. Mielőtt va-
lami hazugságot mondasz a földidről nézz
előbb a medence fenekére — és látni fogod,
hogy a sziklák alól fakad a forrás, amely
megöli a "halaidat".

Furkósbotjával a betonozott medence
egyik sarkába mutat, a fenekére: hosszukás
repedésen keresztül, amelyre senki sem fi-
gyelt senki eddig keskeny, tompaszínű ola-
jos oszlop emelkedik és terül szét a felszi-
nen.

Csodálkozó mormogás a jelenlevők kö-
zött, akiknek újra alkalmuk van mege-
dálni a Vénjüket. Mangars, a halász, a fejét
csóválja némi szánakozással, Pierre Frogoff
pedig két kezébe temeti az arcát.

Caer a polgármester tisztelettel fordul
Yan apóhoz és megkérdi:

— A te véleményed szerint, honnan
ered ez a mérges folyadék ami elpusztított
ta a szerencsétlen állatokat?

Az aggastyán fölemeli a fejét, szeme a
távolba néz, a tengerszoros másik oldalára,
ahol Cast Aérés tornyai és kéményei lát-
szanak. A kémények most nem füstölnek,
de az előző éjjel színes lánggal égtek. Az
öreg jóshangon mondja:

(Folyt. köv.)

4

"ERDELYI MAGYARSÁG"

934. november 22.

Fascisták és kommunisták véres összetűzése Athénben

Negyven sebesültje és számos le-
tartóztatottja van a verekezésnek

Athén, november 20.

A Rizos Pastis kommunista görög ujság szerkesztőségében tegnap megjelent 36 fascista és mindent összetört, amit össze lehetett törni. A kommunisták nem hagyták abban a dolgot, hanem elmentek a fascista lap szerkesztőségébe és ugyanugy jártak el

ahogy a fascisták. Itt azonban a fascis-
ta felkészülten várták a kommunistákat úgy
hogy parázs verekezés keletkezett, amely-
nek kapcsán több mint negyven ember töb-
bé kevésbé súlyosan megsebesült. Sok letar-
tóztatás történt.

Nem tudta nézni anyja szenvedéseit

Főbelötte beteg édesanyját, majd önmagával végzett

A 74 éves asszony súlyos fejsebe ellenére is
életben maradt

Chemnitz, november 20.

Egész Lengyelország élénken tárgyalt
két évvel ezelőtt annak az orvosnak a tette-
t, aki szünelomból és testvére iránti szeretet-
ből belötte gyógyíthatatlan testvérét. Most
egy ehhez hasonló gyilkosság tartja izga-
lomban a lengyel közönséget. Chemnitzben
élt egy Dembinschi nevű 44 éves ember, aki-
nek édesanyja gyógyíthatatlan betegségben
már több mint tíz éve a legnagyobb kínokat
álta ki. Az öreg 74 éves asszony többször
kérte a fiát, hogy végezzen vele és mentse
meg a további kínoktól. Végül is a fiú en-
gedett édesanyja kérésének és revolverrel
homlokán lötte édesanyját. Az öregasszony
vértől patakozó fejjel hanyatlott vissza pár-

nájára mire a fiú, annyira lelkére vette ezt
a szünelomból történő gyilkosságot, hogy
saját magát is agyonlőtte. Különös az, hogy
a fiú meghalt, míg az édesanyját sikerült
megmenteni az életnek aki elmesélte a rend-
őrségnek, hogy mi történt a fia és közötté.

Kérje mindenütt a
GOLF borotva-pengét!

az acélipar egítőkétesebb alkotása
és öröme lesz a borotválkozásban
Vezérképviselő: Friedman Armin Oradea
Promenad Eminescu 16.

SPORT

A Nemzeti Bajnokság B. csoportjának eredményei

A bajnokság vasárnap több érdekes és
váratlan eredményt hozott. Hatalmas me-
glepetés a Tmte nagyarányu veresége a Jiul-
tól és a Mures váratlan győzelme a CFR Si-
meria felett. Eredmények:

Bucuresti: Macabi—Victoria 5:1 (2:1).
Braila: Dacia Unirea—Franco Romana
2:0 (1:0).

Targu-Mures (Marosvásárhely): Mures
—CFR Simeria 6:2 (3:0). Nagy meglepe-
tés.

Ploesti: Tricolor—Sportul Stud. 1:1
(1:0).

Petroșani (Petrozsény): Jiul—Tmte
4:0 (1:0). Nagy meglepetés. Góllövő: Koz-
ma (2), Pulik, Péterfi.

Craiova: Ilsa—Rovine Grivita 3:2
(3:2). Nagy küzdelem után tud csak győzni
az Ilsa. Góllövő: Lőcse (2), Wetzler, illetve
Jonescu, Barna.

Cluj (Kolozsvár): KAC—Keramica 5:1
(4:1).

Egyéb belföldi eredmények

Kerületi bajnokság:

Timisoara (Temesvár): Banatul—Fra-
telia 3:1.

Rapid—Unirea 6:2 (3:1).

Polytechnic—Electrica 1:1 (1:0).

Arad: Hakoah—Transylvania 4:3 (1:2).

Alimentatie—Juventus 3:1 (2:1).

Cluj (Kolozsvár): Haggibbor—Avram

Jancu 0:0. A Haggibbor ezzel kerületi baj-
nok.

Barátságos mérkőzés:

Jimbolia (Zsombolya): Temesvár vál.—
Zsombolya vál. 5:2 (1:2).

Lupeni (Lupény): Minerul—Sportul
Muncitorescu 6:1 (3:0).

Külföldi sporteredmények

Ausztria:

Rapid—WSC 3:2 (2:1). — Wacker—
Hakoah 4:3 (2:0). — Vienna—WAC 2:0
(1:0). — Austria—FC Wien 1:1 (1:0). —
FAC—Admira 1:0 (1:0). — Libertas—Fa-
voritner SC 3:1 (3:1).

Olaszország:

AS Roma—Lazio 1:1. — Triestina—Bo-

logna 3:1. — Milano—Torino 0:0. — Sam-
pierdarena—Pro Vercelli 3:2. — Alessand-
ria—Livorno 0:0.

Csehszlovákia:

Sparta—DFC Prága 7:3 (3:0). — Sja-
via—Teplitz 2:2 (1:1). — SK Pilsen—Vik-
toria Pilsen 3:1 (2:0). — Cehie Karlin—
ASK Kolin 3:1.

Kocsis József és Biró Károly fel akarták akasztani Fitz Pelbártot a rablógyilkosság elkövetése után

Bűnösnek érzem magam -- mondja Fitz-Pelbárt József, aki Tóth Juliskát vádolja a felbujtással. -- Máthé Juliska semmiről nem akar tudni

Oradea, november 20.

A saniobi (szentjobbi) gyilkosság tárgyalásának 2-ik napján a tárgyalás megnyitáskor Tar Piroška felállt és kérte az elnöktől újbóli kihallgatását, mert amit Tóth Juliska mondott, nem felel meg a valóságnak. Az elnök azt válaszolta, hogy majd később lesz alkalma beszélni erről.

Az elnök ezután még három kérdést tett fel Tóth Juliskának.

Elnök: Kinek adta a revolvért, miután elkérte Pop Istvántól.

Tóth Juliska: Fitz Pelbártnak.

Elnök: Meg felel a valóságnak, hogy amikor január 4-én az első saniobi utról vissz

szatértek azt mondotta Birónak meg Fitznek, hogy máskor, ha nem megy másképp, gyilkoljanak?

Tóth Juliska: Nem felel meg.

Elnök: Hát a gyilkosság után nem mondotta Birónak, meg Kocsisnak, hogy öljétek meg Fitz Pelbártot, mert el fogja árulni.

Tóth Juliska: Isten őrizzen.

Az elnök Tóth Juliska további kihallgatását abban hagyja, mert dr. Sangeorgianu Tóth Juliska védője még nem érkezett meg. Az alatt a bíróság Fitz Pelbártot hallgatja ki.

elő az összes rablásokat.

Elnök: Ki tárgyalta magukkal?

Fitz Pelbárt: Velem Piroška és Juliska tárgyalta Biróval és Kocsissal.

Elnök: Mit mondott Tóth Juliska maguknak, amikor elmentek Saniobra?

Fitz Pelbárt: Ha nem isznak a morfinos borból, akkor inkább jöjjenek vissza.

Elnök: Nem mondta, hogy ha kell gyilkoljanak?

Fitz Pelbárt: Nem.

Elnök: Ki mondta, hogy mikor menjenek?

Fitz Pelbárt: A bábaasszony tüzte ki a napot.

Elnök: A revolvért honnan szerezték?

Fitz Pelbárt: Tóth Juliska adta és ő is tanított meg kezelni, mert én még ilyen revolvért nem láttam.

Fitz-Pelbárt József drámai vallomása

Az elnök intésére bevezetik Fitz-Pelbárt Józsefet, akinek vallomása mélyen megindítja a hallgatóságot.

Elnök: Maga egy rendbeli rablási kísérettel és kettős rablógyilkossággal van vádolva. Bűnösnek érzi magát?

Fitz-Pelbárt: (igen halkán, lehajtott fejjel) Igenis.

Az elnök felszólítja ezután, hogy beszélje el.

— 1933. őszén — kezdi vallomását Fitz-Pelbárt, — munkába mentem, amikor az utcán találkoztam Tóth Juliska bábéval, aki azt mondotta látja, hogy szegény kopott ember vagyok, nem szoktam néha lopni? Azt feleltem, hogy szegény ember vagyok, de tisztességes és nem lopok, mert abból csak vesztem lesz.

Egy hónapon keresztül állandóan beszélt nekem és bemutatta Tar Piroškát.

— Én belebolondultam Tar Piroškába és ő a szeretőm lett és így vettek rá mindenre. Elfelejtkeztem én a családomról, becsületről, mindenről.

Később rávettek, hogy menjük el kirabolni Retek Elekét.

Háromszor kíséreltük meg Elekét kirabolását, a negyedszer mentünk csak be.

Elnök: Minden esetben leittatták?

Máté Juliska nem tudott semmit és nem vett részt Elekét kirabolásában.

Elnök: Kik voltak jelen, amikor elmentek kirabolni Elekét.

Pelbárt: Tar Piroška és én.

Elnök: Máté Juliska nem volt ott?

Pelbárt: Máté Juliska semmiről nem tudott semmit és nem is vett részt Elekét kirabolásában.

Ezután Fitz Pelbárt elmondja, hogy mi történt Elekéknél. Azt mondja, amikor Tar Piroška eloltotta a lámpát, az öreg Elek kiabálni kezdett, mire annyira megijedt, hogy elfutott. Másnap reggel elment Tóth Juliskához, aki szemrehányással fogadta, hogy gyáva és nem szégyelli magát, hogy gyávább, mint egy nő.

— Jelen volt ennél a beszélgetésnél Leut András vallotta tovább Fitz Pelbárt, aki azt mondta, hogy

gyávabb vagyok Tar Piroškánál. Ha ő jött volna ott, Elekét féllábával együtt elhozta volna a pénzt.

Az elnök felszólítására Fitz Pelbárt elmondta, hogy miként mentek el Saniobra Ra-

tekékhez. A vádlott azt vallja, hogy Tar Piroška mindenről tudott és a jósnő a bábaasszonnyal együtt készítettk

Hogy történt a rablógyilkosság?

Az elnök felszólítására Fitz Pelbárt elmondja, hogy miként történt az eset. Biró: Fitz Pelbárt és Kocsis egymásután mentek be Retekékhez, akik éppen vacsoráztak. Mikor Retekné megkóstolta a bort és kiáltott, ő kiszaladt.

— Retekné utánam rohant — mondta tovább — én a küszöbön megbotlottam és hasravágódtam. Az öregasszony keresztül bukott rajtam. Én menekülni akartam, de Retekné a lábamat fogta és segítségért kiáltott.

Biró Károly a kiáltásra kijött, én átadtam az asszonyt Birónak és elfutottam.

Kocsis és Biró fel akarták akasztani Fitz Pelbártot

Az elnök felteszi a kérdést, hogy mikor mondta meg Kocsis és Biró, hogy megölték Retekéket.

A kis Tar Mariska sirása félbeszakítja a tárgyalást

Majd az elnök felszólítja azokat az elmentmondásokat, melyekbe Fitz Pelbárt a vizsgálóbíró előtt tett vallomásánál eltért leg több.

— Annyira összeverték a rendőrségen, hogy még a vizsgálóbíró előtt is azt vallottam, amit kérdeztek. Később Tar Piroška azt mondta, hogy valljak úgy ahogy ő.

Nem tudom, nem tudom, nem tudom

— ezt mondja mindenre Máté Juliska

Máté Juliskát, ezt a 19 éves sápadt leányt szólítja az elnök. Sorba felteszi a kérdéseket, melyek a családokra, a rablásra és gyilkosságra vonatkoznak. Máté Juliska álhatatosan azt vallja, hogy nem tud semmiről semmit. Őt mindig elküldték, amikor ró került valami más dologról. Sőt, hogy mi történt Retekékkel azt is csak a börtönbe tudta meg.

Az elnök ezután a vizsgálóbírónál tett vallomásaira hívta fel a figyelmét, amely szerint előre tudott a rablásról. Erre is a felelet: nem.

Az elnök azt kérdezi, hogy miképpen lehet az, hogy Tar Piroška azt vallotta, hogy férjirukába öltöztetve ő is jött rabolni Elekékhez.

Fitz Pelbárt: Visszafelé az uton egy pocolyához értünk, ahol Kocsis mosni kezdte véres kezét. Megkérdeztem tőle, hogy mi csináltak. Kocsis nem felelt semmit, de

megláttam kezében a véres kést. Akkor már tudtam mindent és még jobban megijedtem.

— Elmentünk Biró lakásához — folytatja tovább Fitz Pelbárt, ahol Bába Juliska meg a lánya vártak ránk. Akkor én azt mondtam, hogy nem bírom a lelkeimen a terhet és elmondok mindent a feleségemnek, aki majd bejelenti a csendőrnöknek. Csak másnap hallottam, hogy Tóth Juliska rápancsolt Kocsira és Biróra, hogy akasszanak fel engem, mert börtönbe juttatom őket. Ha nem tartóztatnak le, egészen biztos, hogy felakasztanak.

Máté Juliska: Ez nem igaz, ha Piroška így vallott, hamisan vallott.

Ekkor felállt Fitz Pelbárt és kijelent, hogy Máté Juliska arcát viccből ő kormozta be akkor este, mielőtt elmentek volna Retekékhez, de a kislány nem volt velük.

Ebben a pillanatban az ajtón kívül gyermekirás hallatszik. Tar Piroška gyermek sír, mire az anya nyugtalan lesz és ide-oda fordul. Ugy látszik az elnök is figyelmes lesz erre és 5 perc szünetet rendel.

Kérje a bizományostól következő regényeket:

János bácsi (ára 8 lei.)

6x8 (A csempészek világából.)

Egy amerikai detektív bravurjai.

A szent álaré.

A legnagyobb győzelem.

Bűnös szerelem.

Egy regény ára olvasóink részére 3 lei. — Mig a készlet tart

5. "ERDELYI MAGYARSÁG"

1934. november 22.

Befejezte a törvényszék a saniobi vádlottak kihallgatását

Ítélet mára várható

Biró Károlyt szólítja be az elnök: Kétös rablógyilkossággal van vádolva, bünszéknek érzi magát?

Biró: Bünszéknek érzem magam, csak abban nem, hogy én öltem meg Retekéket. Vallomása során kiderül, hogy Tar Piroskát csak a fogházban ismerte meg, azelőtt csak egyszer látta messziről, amikor Tóth Juliska azt mondta, hogy a Retekéktől elrablandó pénzből neki is kell egy rész, mert ő jósolta ki, hogy hol van eldugva a 80.000 lej.

Amikor január 4-én eredménytelenül jöttünk vissza Saniobáról, azt mondtam Tóth Juliskának, hogy többet nem megyek, mire azzal csábított, hogy nem leszek rongyos, szegény, semmiházi, nem kell majd orrommal turnom a földet, gazdag leszek. Megzavarodtam még attól is, hogy Juliska azt ígérte, hogy Tar Piroška a szeretőm lesz.

Aztán rátért a gyilkosság lefolyásának elmondására:

Ugy volt, hogy én fogom keresni a pénzt, Kocsis összekötözi a morfiúmmal elaltatott Retekéket, míg Fitz ügyelni fog. Azonban mikor az asszony eldobta a poharat, Retek József

nekem ugrott és a földre lőkött. Nem tudom, hogy mi történt azután, csak azt, hogy Kocsis leverte a lámpást és a segítségemre jött. Éreztem, hogy a fiu szorítása enged és akkor megkérdeztem Kocsist, hogy megkötözte-e. Azt felelte, hogy meg van az már végleg kötözve.

Közben künn a konyhában is dúlakodott Pelbárt meg az asszony. Pelbárt beszólt értem, mire én kimentem és kiszabadítottam Pelbártot, akinek a lábát az öregasszony fogta. Hogy mi történt nem tudom tovább, mert én kimentem. Csak amikor kijöttek a többiek is hallottam, hogy Pelbárt kérde Kocsistól:

Jól beügeted a száját?

Később a pocsolyánál Kocsis megmosta a kezét, mire megkérdeztem, hogy talán csak nem ölte meg Reteket?

Nem vagyok tik vizsgálóbírók — felelte Kocsis — hallgassatok, mert ti is úgy jártok, mint azok.

Elnök: Mégis, nem mondott semmit Kocsis?

Biró: Nem, én csak az újságból értesültem, hogy meggyilkolták a Retek családot.

Elnök: Hát nem beszélt Tóth Juliskával a gyilkosságról?

Biró: A gyilkosságról nem, csak Kocsis mondta, hogy megszúrta őket, mire Tóth Juliska azt mondta, hogy jól tette mert ugyanis máznak a zsirján lettek gazdagok. A pénzt, amit találtunk, Máté Juliska osztotta három felé.

Elnök: Volt keztyűje?

Biró: Soha nem is huztam ilyen a kezemre.

"Nem tudtam, hogy kés van nálam" — mondta Kocsis a bíróság előtt

Akik a gyilkosságnál jelen voltak, a két ember, azt vallotta, hogy nem szurt. Mivel csak egy vádlott volt még hátra, mindenki azt gondolta, hogy ez az egy volt az, aki a roppant sebeket adta. A meglepetés annál nagyobb volt.

Kocsis először is azt vallotta, hogy leittatták és úgy vette rá Bába Juliska hogy menjen Saniobra.

Elnök: De ha nem mentek gyilkolni, miért vitt magával kést?

Kocsis: Kérem a bíró urakat, én magam sem tudtam, hogy nálam kés van. Előtte az erdőn voltam és úgy maradt a zsebembe felejtődött kés.

Amikor Saniobra értünk, azt mondtam a két embernek: emberek amilyen szépen idejöttünk, menjünk is vissza. Biró azonban és Pelbárt azt mondták, hogyha már idejöttünk, el is végzik...

Bementünk a házba, ahol Biró adta a bört. Retekné megkötöztette és azt mondta, hogy az kevert, én akkor megfordultam, hogy kimenjek, amikor hirtelen sötét lett és nagy dúlakodást hallottam.

Visszasiettem és Biró mellé léptem aki azt kérdezte tőlem, hogy van-e nálam kés. Akkor jutott eszembe, hogy a zsebembe felejtődött a kés kihúztam és odaadtam Birónak, aki nem tudom mit csinált vele, csak annyit tudok, hogy amikor vissza adta egyszer a fiuba szuriam.

Néma csendben, igen halkán mondta ezeket Kocsis, majd szintén ilyen csendben folytatja:

Hányingerem támadt, megirtóztam saját tettemtől és kirohantam a házói. Hogy mi történt tovább ott, én nem tudom.

Hiába forgatja az elnök, hogy nem lehet az, hogy csak egy sebet vall be, amikor az asszonyon két vágás, a fiun pedig 12 sebet találtak. Kocsis állhatatosan megmarad

amelleit, hogy csak egyszer szurt.

A továbbiakban Kocsis elmondja, hogy mikor Biróknál osztozkodtak, Tóth Juliska kijelentette, hogy neki nem kell a kevésből.

Még egy igen terhelő vallomást tesz Kocsis Tóth Juliska ellen, aki Kocsis szerint tényleg mondta nekik,

hogy Pelbártot fel kell akasztani, mert el fogja őket árulni.

Elnök: Maga Biró, miért nem mondja meg az igazat, hogy maga is szurt?

Biró égre-földre esküszik, hogy nem szurt, ő csak az újságból hallotta, hogy hány seb volt a fiun, de ha egyszer elkérte volna Kocsistól a kést, úgy szurt volna, hogy elég lett volna "Nem adtam volna vissza, hogy Kocsis is szurjon" — mondja.

Leuti András hallgatják még ki, akit tiltott fegyverviseléssel vádolnak. Leuti kijelenti, hogy ezelőtt 43 évvel örökölte édes apjától a fegyvert, amelyet azért adott oda Tóth Juliskának, mert az kérte tőle azzal, hogy éjszaka szokott járni és nincs mivel védekeznie, de nem lehetett a revolvert használni, mert rozsdás volt. Tóth Juliska azt mondta, hogy csak fel akarja mutatni íjesztésül, ha meg találják támadni. Azt pedig, hogy Pelbart előtt kijelentette volna, hogy ha ő ment volna el Elekéhez az asszony fél lábával hozta volna el a pénzt tagadja.

A bíróság a tanúk kihallgatását délután 5 órára halasztja.

Ítélet mára várható.

Ragyogjon a biatorbágyi betlehem csillag mondotta az utolsó szó jogán Matuska, aki tudta, hogy halálra lesz ítélve

Budapest, november 20.

Matuska halálos ítéletének kihirdetésének előzményeiről még a következőket jelentik:

Matuska az utolsó szó jogán a következőket mondotta:

Méltóságos elnök ur, tekintetes törvényszék! — Meg vagyok győződve, hogy az én ügyemben a királyi törvényszék már határozott.

Elnök: Ilyent ne mondjon! A bíróság előbb visszavonul és csak azután ítélkezik.

Matuska: Bocsánatot kérek nem helyeztem nagy súlyt e kijelentésem horderejére.

Azután így folytatja:

Zaklatoljanak a nyomdák, szórjanak szikrát az antennák. Az a názáreti csillag, melyet én a csantaveri Betlehem felett meggyújtottam, világosítsa meg az emberek orcáját, ragyogja be az emberek szívét. Az a názáreti csillag, melyet én meggyújtottam, ragyogja be a szerencsétlen mártírok arcát dicsfényvel. Az a názáreti csillag, amelyet én meggyújtottam, hirdesse Püstől Rooseveltig, Napkelettől Napnyugatig, Napnyugattól Napkeletig, Madridtól Moszkváig, a csillagos égről le a kéklő tengerek mélységéig: "Léted világít, mint az égő nap, de szemünk bele nem tekinthet."

Matuska a zárószavakat szinte hadarva mondja el nyilván attól fél, hogy az elnök félbeszakítja. Megállanitható, hogy szónoklatát sokszor mondhatta el magában, mielőtt a bíróság előtti elszavalásra került volna a sor.

Elnök ezután felszólítja a sértetteket, nyilatkozatra. A MAV vezetősége bejelenti, hogy az anyagi kár 550 ezer 122 pengő. A sértettek közül özv. Nagy Lászlóné és Ne-

mes Miklósné bejelentik, hogy igényeiket polgári per útján érvényesítik.

A bíróság ezután ítélethozatalra vonul vissza.

APRÓHIRDETÉSEK

Ki tud róla?

Wieder Jenő 14 éves fiu, aki a napokban Marghitáról Oradeára jött és innen ismeretlen helyre távozott, felhívatik, hogy sürgősen jelentkezzen a kiadóhivatalban, mert az édesanyja keresi. Ha valaki tudna róla, kéretik, közölje ezt lapunk kiadóhivatalával. 2030

Gyakorlott diótörő munkásnok felvételnek str Aurel Vlaicu (v Várház ucca) 20.

Elveszett Lőrincz Mihály katonakönyve a zöldségpiacon. Becsületes megtaláló jutalmat kap. Végsor 8. sz. alatt. 2028

Megélhetést nyújtunk megbízható embereknek lapunk az "Erdélyi Magyarország" árusításával, az egész ország magyar lakta területén. Jelentkezni vagy a kiadóhivatalban, vagy bevezetett helyen, lapunk megbízottjainál.

Ujságárus fiut kosztal és fizetéssel felvesz Propp ujságárus bódé str. Gen. Mosoiu sarkán, holdas templommal szemben.

Jókarban levő télikabát, kék zakó, tönny és egy majdnem új fekete öltöny eladó str Alexandrii (v Teleky ucca) 11. földszint jobbra. 2029

Ujságárusításra fiukat és munkanélkülieket felvesszünk. Jelentkezni a kiadóhivatalba Piata Viteazul Mihai (v Nagypiac-tér) 4.

PASZTOR-NYOMDA, ORADEA

Dr Imas M. Róza

a kolozsvári egyetem v. tanársegéde
gyermekorvos, bel- és nőgyógyász
Rendel: d. e. 8-10 és d. u. 3-6-ig.
București, Bulv. Domniței No. 15. IV. em.
(Liftközlekedés fel és le). Qwarz kezelés.